

Королі чи піддані: як пішоходи поводять себе на переходах?

Звичайний будній день, нерегульований пішохідний перехід у спальному районі Одеси. Чоловік виходить на зебру, не стишуючи ходи, й не дивиться по сторонах: чи побачили його автомобілісти? Чи зменшують вони швидкість? Водночас до переходу під'їжджає машина, яка явно не була готова до такої неочікуваної перешкоди. Водій тисне на гальма, уся вулиця чує вереск, з яким автомобіль намагається екстрено загальмувати. Вдалося чи ні? Усе відбувалося швидко, але присутнім здавалося, що події відбуваються в повільній зйомці. Та все ж таки перехожі дружно видихають. Машина зупинилася чітко перед чоловіком. Ще один його крок уперед — і могла б статися жахлива аварія. Пішохід та водій обмінялися кількома «приємними» фразами й розійшлися. Люди знов переходять дорогу, автомобілі далі їдуть у справах. Життя продовжується.

Цей чоловік, який так різко й не обережно вийшов на пішохідний перехід — найяскравіший приклад «королів» серед пішоходів. Ці люди почувають себе головними на дорозі і вважають, що саме вони тут диктують правила. Можу припустити, що вони не дуже знайомі з тим, як працює автомобіль, і не знають, що машину неможливо зупинити за одну секунду, тож і дивуються, чого це водії не зупиняються одразу ж, як пішохід несподівано вистрибує на дорогу. Такі люди впевнені, що вони можуть просто йти по переходу, а вже автомобілі мають підлаштовуватися під них. Натомість існує повна їхня протилежність — названі мною «піддані». Вони є максимально обережними та уважними, відчувають себе зайвими на дорозі і прагнуть якомога швидше опинитися на своїй території — тротуарах та пішохідних доріжках. Ці люди виявляють велику (іноді навіть занадто) повагу до водіїв, намагаючись зайвий раз їм не заважати.

Такі особливості поведінки пішоходів були помічені мною під час спостереження за одним нерегульованим пішохідним переходом на вулиці Люстдорфській. Кожного дня упродовж тижня я опосередковано по 10–15 хвилин спостерігала за ним. А наостанок, аби підтвердити вже наявні в мене гіпотези, я провела два дні по 1 годині за уважним спогляданням за цим місцем.

Після побаченої майже аварійної ситуації мені захотілося дізнатися, як саме поводитись себе пішоходи на нерегульованих переходах, де немає світлофора, який би чітко вказував, коли можна йти через дорогу.

Завдяки проведеному спостереженню вдалося виокремити дві групи — «королі» та «піддані». Звісно, назви метафоричні та не мають на меті когось образити. Вони були обрані лише через те, що такий яскравий образ може максимально чітко показати основні риси поведінки тих чи інших пішоходів. Тож настав час розглянути ці риси докладніше.

Розпочнемо з групи «королів». Типовою їх ознакою є те, що вони не зупиняються перед переходом, не озираються по сторонах. Деякі з них можуть сповільнювати крок і вже на переході оцінювати обстановку: яка відстань до машин, яка їхня швидкість, чи збираються вони зупинитися. Виникає відчуття, що такі люди сподіваються одним своїм поглядом зупинити автомобілі. Сюди ж можна віднести тих, хто переходить дорогу, не відриваючись при цьому від телефону або не знімаючи навушників. Але насправді, за час спостереження таких було не так багато, як очікувалося. Усе ж таки переважна більшість відклала свої гаджети, аби озирнутися і оцінити ситуацію. Кілька разів були помічені люди, що взагалі ігнорували пішохідний перехід, і перебігали дорогу просто там, де їм було зручно. Навіть якщо до спеціально визначеного місця було зовсім недалеко — 5 метрів максимум. Частіше за все вони робили це, коли поспішали на трамвай або маршрутку, чиї зупинки знаходяться неподалік від переходу.

А як виглядала поведінка групи, яка відчувала себе менш впевнено? Зазвичай такі люди зупинялися перед переходом і чекали, поки машини повністю зупиняться або з ближчого, або з обох боків, і тільки тоді розпочинали рух. Інколи вони зупинялися занадто далеко від проїжджої частини, ніби боялися автомобілів, через що ті могли не помічати пішоходів і довго не зупинятися. Тоді перед переходом збиралася ціла група людей. Усім разом перейти дорогу було легше, аніж по-одному. Інколи люди навіть спеціально пришвидшувалися, аби встигнути на перехід, коли там уже є пішоходи, щоб пройти разом із ними. Якщо ж автомобілі довго не зупиняються, а інші люди не

збираються, то пішоходи могли дозволити собі вийти на перші полоси намальованої зебри, показавши іншим учасникам дорожнього руху, що вони хочуть перейти. У таких випадках автомобілі точно зупинялися. Цікавим моментом у поведінці умовних «підданих» було те, що вони дякували водіям, які їх пропустили. Пішоходи могли підняти руку, кивнути або навіть промовити слово «дякую» вголос. Також люди із цієї категорії дуже часто пришвидшували свій крок, аби якомога скоріше перейти дорогу і зникнути з переходу. Ймовірно, вони відчували, ніби займають час водіїв, створюючи їм перешкоду, тож хотіли швидше опинитися на тротуарі, аби не дратувати своєю повільністю.

Перед тим, як робити висновки із цього спостереження, хочеться звернутися до Правил дорожнього руху, аби нагадати собі й вам кілька важливих аспектів. У розділі 18 «Проїзд пішохідних переходів і зупинок транспортних засобів», у пункті 18.1 вказано, що водій, наближаючись до нерегульованого пішохідного переходу, на якому перебувають пішоходи, зобов'язаний зменшити швидкість або й повністю зупинитися «щоб дати дорогу пішоходам, для яких може бути створена перешкода чи небезпека». У розділі 4 «Обов'язки та права пішоходів», у пункті 4.14 зазначено, що пішоходам забороняється «виходити на проїзну частину, не впевнившись у відсутності небезпеки для себе та інших учасників руху» та «раптово виходити, вибігати на проїзну частину, у тому числі на пішохідний перехід». Водночас пункт 4.16 говорить нам, що пішохід має перевагу під час переходу дороги, коли йде позначеним нерегульованим пішохідним переходом.

От тепер, маючи знання про те, як є і як має бути, можна переходити до висновків. Спостереження показало, що не всі пішоходи знають як про свої обов'язки, так і про свої права, через що одні почувають себе королями, а інші — підданими. Водночас водії теж не завжди зважають на людей, що збираються переходити дорогу, і забувають про зменшення швидкості, через що можуть виникати аварійні ситуації. Однак вони, на щастя, під час спостереження були рідкістю. Тож і водіям, і пішоходам варто бути більш уважними один до одного та дотримуватися правил дорожнього руху (так-так, пішоходам теж варто прочитати той один розділ правил), адже ще в загальних положеннях, у пункті

1.4 прописано, що «кожний учасник дорожнього руху має право розраховувати на те, що й інші учасники виконують ці Правила». А виконувати їх можна тільки тоді, коли ти їх читав і знаєш, про що там йдеться.

Анастасія Єрмоєнко